

Exam. Code : 214902

Subject Code : 4453

M.A. Music (Vocal) 2nd Semester

AN ANALYTICAL STUDY OF GRANTHAS

Paper—VI

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—Attempt any **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Write the qualities and dis-qualities of a singer as described in Bharta's Natya Shastra. Discuss the relevance of Natya Shastra in the present context. 20
2. What do you know about classification of instruments advocated by Sharangadeva in Sangeet Ratnakar ? 20

SECTION—B

3. Discuss the theory given of getting Shudha Saptak on the string of Veena as advocated by Pandit Ahobal in Sangeet Parijat. 20
4. "Swar Aur Ragon ke Vikas Mein Vadyon Ka Yogadan" is an important publication about the raga tradition of Hindustani music. How far do you agree ? 20

SECTION—C

5. Describe the views of Acharaya Brahaspati about the formation of Saptak. 20
6. What is the subject matter of Chaturdandi Prakashika of Pandit Vyankatmukhi ? 20

SECTION—D

7. What do you know about the subject matter of Brihddeshi ? 20
8. Pranav Bharti written by Omkar Nath Thakur is an important publication of Indian music. How far do you agree ? 20

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਭਰਤ ਦੇ ਨਾਟਯ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਗਾਇਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ। ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਨਾਟਯ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 20
2. ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰੰਗਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਜ਼-ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ? 20

ਭਾਗ—ਅ

3. ਸੰਗੀਤ ਪਰਿਜਾਤ ਵਿੱਚ ਪੰਡਤ ਅਹੋਬਲ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵੀਨਾ ਦੇ ਸੁੱਤੇ 'ਤੇ ਸੁਧਾ ਸਪਤਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਥਿਊਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। 20

4. “ਸਵਰ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਦਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ”
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ ਪਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ? 20

ਭਾਗ—ੲ

5. ਸਪਤਕ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਅਚਾਰੀਆ ਬ੍ਰਹਮਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ
ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 20
6. ਪੰਡਿਤ ਵਿਅੰਕਟਮੁੱਖੀ ਦੇ ਚਤੁਰਦੰਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ
ਕੀ ਹੈ ? 20

ਭਾਗ—ਸ

7. ਬ੍ਰਿਹਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 20
8. ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਪ੍ਰਨਵ ਭਾਰਤੀ, ਭਾਰਤੀ
ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ? 20

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰत्यੇਕ ਭਾਗ ਮੇਂ ਸੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰਤੇ
ਹੁਏ, ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਭਰਤ ਕੇ ਨਾਟ੍ਯ ਸ਼ਾਸ਼੍ਰ ਮੇਂ ਵਰਿਣਿਤ ਗਾਯਕ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਔਰ ਅਵਗੁਣੋਂ
ਕੋ ਲਿਖੇਂ। ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਨਾਟ੍ਯ ਸ਼ਾਸ਼੍ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਪਰ ਚਰਚਾ
ਕਰੇਂ। 20
2. ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ ਮੇਂ ਸ਼ਾਰੰਗਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਬਤਾਏ ਗਏ ਉਪਕਰਣਾਂ ਕੇ
ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਆਪ ਕਯਾ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ? 20

भाग-ख

3. संगीत पारिजात में पंडित अहोबाल के द्वारा बताए गए वीणा की तानों पर शुद्र सप्तक प्राप्त करने के सिद्धांत पर चर्चा करें।
20
4. "स्वर और रागों के विकास में वाद्यों का योगदान" हिंदुस्तानी संगीत की राग परंपरा के बारे में एक महत्वपूर्ण प्रकाशन है। क्या आप सहमत हैं ?
20

भाग-ग

5. सप्तक के निर्माण के बारे में आचार्य बृहस्पति के विचारों का वर्णन करें।
20
6. पंडित व्यंकटमुखी की चतुर्दंडी प्रकाशिका का विषय-वस्तु क्या है ?
20

भाग-घ

7. बृहददेशी के विषय-वस्तु के बारे में आप क्या जानते हैं ?
20
8. ओंकार नाथ ठाकुर द्वारा लिखित प्रणव भारती, भारतीय संगीत का एक महत्वपूर्ण प्रकाशन है। क्या आप सहमत हैं ?
20